

Litteratur

Andelsbevægelsens natur – Esben Bøgh Sørensen

Arkivserier- og pakker

Rigsarkivet. Mejeriforeningen: *Materiale vedr. landbrugspolitik (1928-1994)*. Materiale vedr. mejeriet og landbruget i almindelighed 1934-1968, pakkenr. 600.

Rigsarkivet. Mejeriforeningen: *Mødemateriale og mødereferater (1948-2003)*. Mødereferater, planlægningsudvalget, pakkenr. 587.

Rigsarkivet. Eksport-Svineslagteriernes Salgsforening: *Mødereferater, planlægningsudvalget mv. (1966-1973)*. Pakkenr. 55.

Anvendte årgange af Andelsbladet

Andelsbladet, 1900, 1. årgang.

Andelsbladet, 1913, 14. årgang.

Andelsbladet, 1916, 17. årgang.

Andelsbladet, 1948, 49. årgang.

Andelsbladet, 1953, 54. årgang.

Andelsbladet, 1954, 55. årgang.

Andelsbladet, 1956, 57. årgang.

Andelsbladet, 1957, 58. årgang.

Andelsbladet, 1958, 59. årgang.

Andelsbladet, 1959, 60. årgang.

Andelsbladet, 1962, 63. årgang.

Andelsbladet, 1963, 64. årgang.

Andelsbladet, 1964, 65. årgang.

Andelsbladet, 1968, 69. årgang.

Andelsbladet, 1969, 70. årgang.

Andelsbladet, 1970, 71. årgang.

Andelsbladet, 1971, 72. årgang.

Andelsbladet, 1973, 74. årgang.

Andelsbladet, 1975, 76. årgang.
Andelsbladet, 1977, 78. årgang.
Andelsbladet, 1985, 86. årgang.
Andelsbladet, 1987, 88. årgang.
Andelsbladet, 1999, 100. årgang.
Andelsbladet, 2000, 101. årgang.
Andelsbladet, 2001, 102. årgang.
Andelsbladet, 2003, 104. årgang.
Andelsbladet, 2005, 106. årgang.

Anvendte årgange af Mælkeritidende

Mælkeritidende, 1963, årgang 76.
Mælkeritidende, 1964, årgang 77.

Anvendte dagblade med dato.

Berlingske den 19. marts 2005.
Berlingske den 1. marts 2006.
Berlingske den 3. oktober 2023.
Børsen den 31. december 2021.
Dagbladet den 19. februar 1999.
Dagbladet Information den 1. februar 1978.
Dagbladet Information den 13. august 2019.
Dagbladet Information den 30. august 2019.
Dagbladet Information den 4. september 2019.
Dagbladet Information den 22. september 2021.
Holbæk Amts Venstreblad den 19. august 1999.
Holstebro Avis den 25. februar 1897.
Holstebro Dagblad den 11. september 1900.
Horsens Avis eller Skanderborg Amtstidende den 10. november 1886.

Jyllands-Posten den 4. december 2003.
Kristeligt Dagblad den 10. april 2014.
Landbrugsavisen den 7. oktober 2023.
Landbrugsavisen den 3. maj 2024.
Midtjyllands Avis den 19. november 2003.
Morgenbladet den 10. april 1889.
Næstved Tidende den 2. december 2003.
Politiken den 22. november 2021.
Politiken den 16. marts 2022.
Politiken den 3. november 2023.
Politiken den 6. juni 2024.
Politiken den 21. august 2024.
Ribe Stifts-Tidende den 24. februar 1870.
Thisted Dagblad den 5. oktober 1999.
Thisted Dagblad den 14. juni 2005.
Weekendavisen den 4.-12. maj 2005.
Århus Stiftstidende den 11. februar 2006.
Aarhus Amtstidende den 20. februar 1897.
Aarhus Stiftstidende den 16. januar 1982.

Betænkninger

Betænkning afgivet af udvalget vedrørende landbrugsordningerne. Betænkning nr. 561, 1970.
Intensive produktionssystemer og dyrebeskyttelse i dansk landbrug. Betænkning nr. 868, 1979.
Intensive produktionsformer inden for landbruget. Betænkning nr. 1126, 1988.

Rapporter og notater

Arla: *Annual Report*. 2023.
Danish Crown: *Annual Report*. 2022/2023.
DCA - Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug: *Videnssynthese om klimatilpasning og landbrug*. 2023.

FAO: *Loss and Damage in Agrifood Systems - Addressing Gaps and Challenges*. 2023.

Fødevarerstyrelsen: *Dyrevelværd i Danmark – med resultater fra velfærdskontrollen i 2023*. 2024.

IPCC: *Sixth assessment report. Chapter 5: Food, Fibre and Other Ecosystem Products*. 2022.

Klima- energi- og forsyningsministeriet: *Klimastatus- og fremskrivning 2024*. 2024.

Miljøstyrelsen: *Iltsvind og Fiskedød i 1981*. 1984.

Miljø og Fødevarerministeriet: *Notat om fordelingen af tilførsel af kvælstof fra landbaserede kilder*. 2020.

Studerterfrontens slagterigruppe: *Slagterirapport: Slagterier, stramminger og strejker*. Studenterfronten Århus Universitet, 1971.

Wilhelmudvalget: *En rig natur i et rigt samfund*. 2001.

Beretninger

Clausen, Hjalmar (mfl.): *60. beretning om sammenlignende forsøg med svin fra statsanerkendte avlscentre 1970-71*. Statens Husdyrbrugsudvalg, 1972.

Danske Andelsselskaber: *Danske Andelsselskabers årsberetning 2002-2003*. 2003.

De Samvirkende danske Landboforeninger: *Beretning*. 1965-1966.

Fjord, N.J.: *Laboratorium for landøkonomiske forsøg – 26. beretning*. 1888.

Groos, Peder (mfl.): *Beretning om svineavlens ledelse*. Landsudvalget for svineavlens ledelse, 1970.

Groos, Peder (mfl.): *Beretning om svineavlens ledelse*. Landsudvalget for svineavlens ledelse, 1971.

Jensen, K.M.: *Om svineavlens ledelse*. De samvirkende danske Andelsslagterier, 1930.

Jeppesen, RS. P.: *Beretning om svineavlens ledelse*. De samvirkende danske Andels-Svineslagterier, 1962.

Jeppesen, RS. P.: *Beretning om svineavlens ledelse*. De samvirkende danske Andels-Svineslagterier, 1961.

Krogh, Christian(red.): *Beretning om den attende danske landmandsforsamling i Odense*. Milo'ske bogtrykkeri, 1901.

Statistik

De Samvirkende Danske Andelsselskaber: *Andelsselskaber i Danmark 1964-1967*. Andelsbogtrykkeriet i Odense, 1969.

De Samvirkende Danske Andelsselskaber: *Andelsselskaber i Danmark 1972-1975*. Andelsborgtrykkeriet i Odense, 1976.

De Samvirkende Danske Andelsselskaber: *Andelsselskaber i Danmark 1977-1978*. Andelsudvalgets sekretariat, 1979.

Danmarks Statistik: *Danmarks vareomsætning med udlandet*. 1895.

Danmarks Statistik: *Oplysning om Danmarks ejendomme med jordtilliggende*. 1901.

Danmarks Statistik: *Landbrugsforhold i Danmark siden midten af det 19. århundrede*. 1911.

Danmarks Statistik: *Anvendelsen af landbrugsmaskiner mv.* 1925.

Danmarks Statistik: *Landbrugsstatistik*. Årgange 1937-1984.

Danmarks Statistik: *Landbrugsstatistik 1900-1965 bd. 1*. 1968.

Danmarks Statistik: *Landbrugsstatistik 1900-1965 bd. 2*. 1969.

Danmarks Statistik. REGNLA2.

Danmarks Statistik. JORD2.

Lovmateriale

LBK nr. 2580 af 13/12/2021.

Andre kilder

Arla: *Future26 – Arla Foods lancerer en ny strategi på afgørende tidspunkt for mejeribranchen*. Pressemeddelelse, 3. november 2021.

Danish Crown: *Danish Crown tager bekræftende til genmæle i Højesteretssag*. Pressemeddelelse, 12. april 2024.

Anvendt litteratur

Andersen, Hans Estrup (mfl.): *Transport of nitrogen af phosphorus from land to sea around year 1900*. Scientific Report from DCE – Danish Centre for Environment and Energy No. 498.

Bager, Torben: *Andelsorganisering – En analyse af Danske andelsorganisationers udviklingsprocesser*. Sydjysk Universitetsforlag, 1992.

Bavnshøj, Peter & Gormson, Gudrun: ”’Hvor rig jorden end af naturen er...’ - om bæredygtighed i dansk landbrug i 1800-tallet” i *Landbohistorisk Tidsskrift*, 2024.

Beck, Rasmus Thirup: ”Arla Sverige taber sag om greenwashin” i *Klimamonitor*, den 3. februar 2023.

Bjørn, Claus: ”Landhusholdningsselskabet og andelsmejeriernes gennembrud” i *Erhvervshistorisk årbog* bd. 19, 1968.

Bjørn, Claus: ”Omkring andelsmejeribevægelsens tilblivelse” i Svend Gissel (red.): *Landbohistoriske Studier*. Landbohistorisk Selskab, 1970.

Bjørn, Claus: ”Fællesmejerierne – en fase i Dansk mejeribrugs udvikling, 1860-1890” i *Bol og By. Meddelelser fra Landbohistorisk Selskab* nr. 2:1, 1977.

Bjørn, Claus: ”Dansk mejeribrug – 1882-1914” i Claus Bjørn (red.): *Dansk Mejeribrug 1882-2000*. De danske Mejeriers Fællesorganisation, 1982.

Bjørn, Claus (red.): *Det danske landbrugs historie, 1810-1914*. Landbohistorisk selskab, 1988.

Buksti, Jakob: ”De erhvervspolitiske konsekvenser for dansk landbrug af afvandringen fra erhvervet efter 2. verdenskrig” i *Landbohistorisk Tidsskrift* nr. 3, 1980.

Buksti, Jakob: ”Dansk mejeribrug 1955-1982” i Bjørn, Claus (red.): *Dansk Mejeribrug 1882-2000*. De danske Mejeriers Fællesorganisation, 1982.

Buus, N.P.J.: ”Landbruget før og nu” i *Tidsskrift for Landøkonomi*, 1865.

Buus, N.P.J.: ”Udstillingen af malkekvæg ved den 14. landmandsforsamling” i *Tidsskrift for Landøkonomi*, 1878.

Christensen, Bent T. (mfl.): ”Land-use and agriculture in Denmark around year 1900 and the quest for EU Water Framework Directive reference conditions in coastal waters” i *Ambio: A Journal of Environment and Society*, bd. 50, 2021.

Christensen, Chr.: *Gødningslæren og Sædskiftet*. August Bangs Boghandels Forlag, 1910.

Clausen, Hjalmar: ”Dansk svineavl's fremtid” i *Tidsskrift for Landøkonomi*, 1970.

Clark, Mathilde Walter: *Hvordan man laver dyr*. Politikens Forlag, 2023.

Clark, Mathilde Walter: *Det blinde øje*. Politikens Forlag, 2023.

Dam, Peder: ”Bæredygtighed i dansk landbrug ca. 1100-1800” i *Landbohistorisk Tidsskrift*, 2024.

Danø, Ivar (mfl.): *Landbruget – udvikling og krise 1945-1982*. Forlaget Europa, 1982.

- Drejer, A. Axelsen: *Jysk Andels-Foderstofforretning 1898-1948*. 1948.
- Drejer, A. Axelsen: *Andels-Svineslagterierne i Danmark 1887-1962*. De Samvirkende danske Andels-Svineslagterier, 1962.
- Frandsen, Johs. Nørregaard & Wøllekær, Johnny: *Forsamlingshuse er dansk kulturarv*. Syddansk Universitetsforlag, 2014.
- Fritzbøger, Bo: *Det åbne lands kulturhistorie*. DSR Forlag, 1998.
- Geist, Esben Grønberg: "Danmarks første klimaretssag kommer til at skabe afgørende præcedens" i *Altinget*, 4. marts 2024.
- Greibe, Frederik Vilhelm: "Politisk regulering risikerer at bremse landbrugets egne klimainitiativer" i *Altinget* den 26. marts 2023.
- Grelle, Henning & Knudsen, Knud: *Gris på kniven: Slagteriarbejdernes arbejde og organisation i 100 år*. NNF, 1995.
- Hansen, Henning Otte (mfl.): *Fremtidens ejerformer i dansk landbrug - udfordringer og løsninger*. 2021.
- Hansen, Henning Otte: "Minkavlens historie i Danmark, 1930-2021" i *Landbohistorisk tidsskrift* nr. 17, 2022.
- Hansen, Henning Otte: *Dansk landbrug i EU, 1973-2022*. Systime, 2024.
- Hansen, Kjeld: *Det tabte land: Den store fortælling om magten over det danske landskab*. Gads Forlag, 2008.
- Henriksen, Ingrid (mfl.): "Law and Peace: Contracts and the Success of the Danish Dairy Cooperatives" i *The Journal of Economic History* vol. 72 no. 1, 2012.
- Hertel, Hans: *Andelsbevægelsen i Danmark*. Nordisk Forlag, 1917.
- Higgins, David & Mads Mordhorst: "Reputation and export performance: Danish butter exports and the British market, c.1880-c.1914" i *Business History* årgang 50 nr. 2, 2008.
- Hyltdoft, Ole: *Danmarks økonomiske historie – 1840-1910*. Systime, 1999.
- Højrup, Thomas: *Det glemte folk – livsformer og centraldirigering*. Museum Tusulanum, 2010.
- Jacobsen, Karl Aage Jacobsen (red.): *Avl og produktion af svin*. Landhusholdningsselskabets Forlag, 1979.
- Jacobsen, Karl Aage: *Dansk svineproduktion efter 2. verdenskrig – fra alsidig husdyrhold til specialproduktion*. Landsudvalget for svin, 1995.
- Jakobsen, Andreas Dahl: *How every farm became a firm - A historico-philosophical genealogy of farm production rationalities in Denmark from the 1900s through the 2000s*. Master's Thesis, Copenhagen Business School, 2023.
- Jensen, J. K.: *Gødningslære*. 1935.

Jensen, S.P.: ”Landbrugets systemskifte 1870-1915 belyst gennem dagbøger og regnskaber fra en enkelt gård” i *Bol & By: Landbohistorisk Tidsskrift*, årg. 1 nr 2, 1985.

Jensen, S.P.: Landbruget 1860-1914 – Produktion og teknologi i Claus Bjørn (red.): *Det danske landbrugs historie, 1810-1914*. Landbohistorisk selskab, 1988.

Jensen, S.P.: Statistisk oversigt i Claus Bjørn (red.): *Det danske landbrugs historie, 1810-1914*. Landbohistorisk selskab, 1988.

Jensen, S.P.: ”Udviklingen i landbrugsjordens produktivitet gennem nyere tid” i Claus Bjørn mfl.: *Marginaljorder i fortid, nutid og fremtid*. 1992.

Johansen, Jens: *Kontrolforeningen for Vejen og omegn*. Milo'ske bogtrykkeri, 1896.

Jonsson, Per: *Analyse af egenskaber hos svin af Dansk Landrace – med en historisk indledning*. Statens Husdyrbrugsudvalg, 1965.

Just, Flemming: *Samspillet mellem staten, landbrugsorganisationerne og landbrugskooperationen*. Sydjysk Universitetsforlag, 1984.

Karpantschov, René: *De stridbare danskere: Efter enevælden og før demokratiet 1848-1920*. Gads Forlag, 2019.

Kjær-Nielsen, Christian (mfl.): *Kvægavl og Kvægopdræt*. Andelsbogtrykkeriet i Odense, 1920.

Klimarådet: *Danmarks klimamål i 2050*. 2024.

Kristensen, M.K.: *Dansk Andelsgødningsforretning*. J. Jørgensen & Co., 1926.

Kristensen, Svend Winther: *Kampen om mælken*. Landbohistorisk Selskab.

Lampe, Markus & Paul Sharpe: *A Land of Milk and Butter – How Elites Created the Modern Danish Dairy Industry*. The University of Chicago Press, 2019.

Larsen, L. Hansen: ”Den danske kos historie” i Kai Johansen mfl.: *Koen – Kvæget i dansk landbrug*. M. Normanns Forlag, 1963.

Linding, Hans & Tage Olsen: *Et århundrede i andelssagens tjeneste: Hjedding Andelsmejeri 1882 – 10. juni – 1982*. Ansager Bogtrykkeri, 1982.

Mordhorst, Mads: ”Andelsbevægelsen mellem national identitet og globalisering” i *Den Jyske Historiker* nr. 109, 2005.

Manøe Hansen, S.L. (red.): *Hjedding Andelsmejeri 1882-1905*. Ølgod Museum, 1972.

Mørkeberg, P.A.: ”Danmarks Svineavl” i *Tidsskrift for Landøkonomi*, 1896.

Nielsen, Arne (mfl.): *100 år med ydelseskontrol – 1895-1995*. Landsudvalget for kvæg, 1995.

Nielsen, Mette Kromand: *Bølgen fra vest: De vestjyske andelsmejerier – et historisk speciale om det første andelsmejeri i Danmark*. Aalborg Universitet, 2020.

Olesen, Jørgen E.: ”Miljø og klima” i Gudrun Gormsen (red.): *Dansk Landbrug 1945-2020*. Gads Forlag.

Otter, Chris: "The British Nutrition Transition and its Histories" i *History Compass* årgang 10 nr. 11, 2012.

Pedersen, Erik Helmer & Just, Flemming: *De første hundrede år - Danske Slagterier 1887-1987*. Danske Slagterier, 1987.

Pedersen, Erik Helmer: *Det danske landbrugs historie, 1914-1988*. Landbohistorisk selskab, 1988.

Rasmussen, Hans Jørgen: "Kunstgødningens Anvendelse og Inkjøb" i *Vort Landbrug*, 15. årgang, 1896.

Rasmussen, H.J.: *Fodringslære*. August Bangs Boghandels Forlag, 1915.

Rasmussen, Jørgen D.: "Dansk mejeribrug 1914-55" i Bjørn, Claus (red.): *Dansk Mejeribrug 1882-2000*. De danske Mejeriers Fællesorganisation, 1982.

Skatteministeriet: *Kommissorium for grøn skattereform*. 2020.

Smil, Vaclav: *Enriching the Earth – Fritz Haber, Carl Bosch, and the Transformation of World Food Production*. The MIT Press, 2004.

Staun, Henning: "Skal – skal ikke – Historien om dansk svineproduktions redning" i *Dansk Veterinærhistorisk Årbog*, bd. 49, 2022.

Strandskov, Jesper: *Konkurrence og koncentration: Svineslagteriernes fusionshistorie 1960-2010*. Syddansk Universitetsforlag, 2011.

Svendsen, Anders: *Fodringslæren*. August Bangs Boghandels Forlag, 1911.

Sørensen, Esben Bøgh & Mads Mordhorst: "Being strong together: Cooperative Farmer Organizing in Scandinavia" i Anker Brink mfl.: *Associative Governance in Scandinavia: Organizing Societies by "Combining Together"*. Routledge, 2024.

Tuborg, Peder: "Dansk særskat på landbrugets CO2 vil modarbejde grønt momentum" i *Altinget*, 28. april 2024.

Tvede, O.: *Landsudvalget for svineavlens ledelse – Forhistorien og beretning for årene 1931-1956*. Landsudvalget for svineavlens ledelse, 1956.

Wedel-Hansen, Jens Lei: *De Jordbundne: Danmarks Godsejere og det konstitutionelle monarki 1835-1919*. ph.d. afhandling, Aarhus Universitet, 2012.

Økonomiministeriet: *Aftale om et grønt Danmark*. 2024.

Øyen, Morten: "Økonomiske vismænd: Uden høj CO2-afgift bliver det dyrt at nå klimamålet" i *Altinget* den 9. marts 2021.

Links

https://biografiskeksikon.lex.dk/Philip_W._Heyman

https://biografiskeksikon.lex.dk/Peter_Bojsen

<https://www.ica.coop/en/cooperatives/cooperative-identity>

https://biografiskeksikon.lex.dk/Anders_Nielsen_-_organisationsleder

https://biografiskeksikon.lex.dk/Torkil_Mathiassen

https://biografiskeksikon.lex.dk/S._Overgaard

https://biografiskeksikon.lex.dk/Johs._Dons_Christensen

https://en.vedur.is/media/ads_in_header/AMOC-letter_Final.pdf